FORGÓ

A Kiss Áron Magyar Játék Társaság lapja. Megjelenik negyedévente.
X. évfolyam 3. szám, 2009. november

Kedves Tagtársak, Barátaink!

Örömmel jelentem, hogy gondterhelt helykereső időszakunk lezárulni látszik. Olyan lehetőséget kínált fel Társaságunk számára Hefelle Konrádné Bálint Eta tagtársunk mint a Millenniumi Polgári Kaszinó Egyesület alelnöke, amely hozzásegít mind megfelelő irodahelyiség használathoz, mind pedig – ami még eddig soha nem adatott meg Társaságunk fennállásának 22 éve alatt – mintegy 60 fő befogadására is alkalmas termükben összejövetelek tartására rendszeresen módunk nyílhat telephelyükön, a 1117 Bp. Orlay utca 2/b alatti üzlethelyiségben. A frissen kifestett, bebútorozott helyiségek igénybe vételét bátran ajánlom Társaságunk tagjainak. Egy nagy, irat- és könyvtárunkat magába foglaló könyvespolcról kell még gondoskodnunk és költözhetünk. Az anyagi szempontból is előnyös megállapodáshoz ezúton, rövidesen formálisan is kérem Tagtársaink egyetértését. Társasági életünk kibontakozására nyílik tehát lehetőségünk – éljünk vele!

Meghívó rovatunk most különösen gazdag, így rövidesen találkozhatunk. November 19-én kiállítás megnyitó a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban a budapesti játékkereskedelemről, 20-án kiállítás a pesterzsébeti Csiliben. Szombaton, 21-én Fehérváron a Moskovszky Gyűjtemény napja! Észt játékkiállításra várnak 27-én Kecskemétre, 29-én Óbudai Civil Napon szerepel Társaságunk. December 3-án az Iparművészeti Múzeumban nyílik kiállítás Szentiványi Tibor logikai játékaiból, 4-én 16 órakor bemutatjuk az erdélyi árvák számára készült ajándék babákat. 17-én 17 órakor a Gyermek – Játék pályázati kiállításra várnak az Olof Palme házba. Játék-, babakészítő tagjaink éljenek a Játékkészítők műhelytalálkozói program adta, a szakemberekkel való konzultáció kitűnő lehetőségével!

Hamarosan jelentkezik a következő Forgó, abban tűzzük ki honfoglaló közgyűlésünket, amelyre minél nagyobb létszámban várjuk a tagságot. Személyes találkozásokra, ismeretségek megkötésére lényegesen nagyobb alkalom lesz és különösen arra, hogy önszerveződő csoportok alakuljanak a Társaságon belül.

Hadd számoljak be egy személyemet ért megtiszteltetésről, mert az a Társaságra is tartozik. Augusztus 19-én az Iparművészeti Múzeumban Hiller István miniszter úrtól átvehettem a Sólyom László köztársasági elnök úr által adományozott Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztet és a hozzá tartozó okmányt. Az indoklásban társasági tisztségem is szerepelt szakmai pályám mellett. Társaságot vezetni csak együttműködőkkel, a tevékenység iránt érdeklődőkkel, abba bekapcsolódókkal együtt lehet. Meggyőződésem, hogy ez a kitüntetés a Kiss Áron Magyar Játék Társaság létének, 22 évi teljesítményének is elismerése. Köszönetet mondok mindenkinek, aki a közös munkában részt vállalt és a programokba bekapcsolódott. Köszönöm közeli munkatársaimnak hogy eredményekhez segítettek, Haider Edit Társelnöknek emellett kedves méltató szavait, amelyeket a következő Forgóban olvashatnak.

Dr. Györgyi Erzsébet soros elnök

Meghívó

„A babatündérhez" *– A budapesti játékkereskedelem története* címmel kiállítás nyílik a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban (1051 Bp. Szent István tér 15.) november 19-én csütörtökön 16 órakor. Megnyitja Kriston Vizi József játék(os) kutató, köszöntőt mond Kiss Imre igazgató. A kiállítás kurátorai: Demjén Bence, Tészabó Júlia Dr. Török Róbert. Köszöntőt mond Kiss Imre igazgató. Megtekinthető 2010. március 15-ig. Inf.: tel.: 1/212–1245. A Múzeum olyanok jelentkezését is várja, akik tárgyaikkal később a múzeum gyűjteményét gyarapítanák.

A játék az ezredforduló után is folytatódik. A 11 éves Fehérvári Babaház – Moskovszky Gyűjtemény napját idén is megszervezzük a Szent István Király Múzeummal és Székesfehérvár Megyei Jogú Várossal együttműködésben. Ünnepi rendezvényünk (november 21. szombat 10–17 óra) programja – melyre szeretettel várjuk mindazokat, aki más években is ott szoktak lenni és azokat is, akik még soha nem vettek részt rajta – mellékletünkben olvasható.

Művész gyermekvilág – Játékvilág ólomkatonákkal, játékbabákkal, játékkuckóval kiállítás nyílik a Csili Művelődési Központ (1201 Bp. Nagy Győri I. u. 6., a kiállítási terem bejárata az épület túloldalán: 1203 Baross utca 55.**)** Muszély Ágoston termében nov. 20-án 17 órakor, megnyitja dr. Györgyi Erzsébet. Megtekinthető: december 2-án 18 óráig. A kiállítás időtartama alatt nov. 22-én, vasárnap és 28-án szombaton d.u. 14–17 óra között babakészítő és családi játszóház Léb Zsuzsával, ördöngős fahasábok Csézli Lukáccsal. Információ: Lehoczky Henriknénél 1/283– 0230, 30/466–6697, Léb Zsuzsánál, *babaszalon@freemail.hu*, 20/943–9782.

Megközelítés: Boráros térről 23-as busszal 20 perc, Határ úti Metró állomástól 66-os busszal 10 perc. Mindkettő Pesterzsébet Városközpontig.

II. Civil és Nemzetiségi Nap Óbudán november 29-én, advent első vasárnapján lesz az Óbudai Kulturális Központban (1032 Budapest, San Marco u. 81.), melyre Társaságunk meghívást kapott tavalyi sikeres bemutatkozásunknak köszönhetően, annak ellenére, hogy már eljöttünk Óbudáról! Az egész napos rendezvény célja a kerületben működő civil szervezetek és a kerületben élők közötti kapcsolat erősítése, és az adventi készülődés közös megkezdése. Társaságunk megjelenését Léb Zsuzsa szervezi játék bemutatókkal, játék és kiadvány árusítással. Információ nála:, *babaszalon@freemail.hu*, 20/943–9782.

Észt játékok

Tradíció és jelenkor – kiállítás a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Szórakaténusz Játékmúzeuma és Műhelyében. Megnyitó ünnepség november 27-én 14 órakor. A rendezvényt Laczkó János, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezetének igazgatója köszönti, a kiállítást megnyitja Anu Kippasto, a Magyarországi Észt Intézet igazgatója. Szakmai megnyitó: Mare Hunt, a Tartui Játék Múzeum művészeti igazgatója és Kristi Jöeste, a Viljandi Kulturális Akadémia munkatársa, a kiállítás kurátorai.

Bemutatásra kerül *A vidéki észt gyerekek tradicionális játékai* film, melyet Mare Hunt ötlete alapján a Tartui Játékmúzeum készített 2009-ben. Megvalósította Kadri Karu és Tauno

Uibo. A vendégeket a Szórakaténusz Topogtatóinak játéka köszönti. Vezetői: Andó Ilona játék és tánc, Tassy Lilla mesélő és Mató Adrienn asszisztens. 15 órától a kiállítás kurátorai *játékkészítő műhelymunkára* hívják a vendégeket.

A kiállítás a Tartui Játékmúzeum és a Tartui Egyetemhez tartozó Viljandi Kulturális Akadémia Észt Népi Mesterségek Tanszékének együttműködésében, az Észt Kulturális Minisztérium támogatásával jött létre, a rendezvény létrejöttét a Magyarországi Észt Intézet kezdeményezte és támogatta, a Múzeum részéről, szervező Kalmár Ágnes művészettörténész, az intézmény vezetője. A kiállítás 2010. február 21-ig, hétfő kivételével naponta 10.00–16.00 óráig látható. Kapcsolódó műhelyprogramok: 2009. december 6., 13., 20. vasárnapokon 10.00–12.00 óráig és 2010. január 10., 24., február 14. vasárnapokon, 10.00–12.00 óráig. (Az intézmény 2009. december 24 –27-ig, 31-én, valamint 2010. január 2–3-ig zárva tart.)

Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely 6000 Kecskemét, Gáspár András u. 11.

www.szorakatenusz.hu Tel: 76/481–469, e-mail: *muzeumesmuhely@szorakatenusz.hu*.

Fordulatos játékok

Rejtvények
Szentiványi Tibor gyűjteményéből

Időszaki kiállítás az Iparművészeti Múzeumban 2009. december 3. – 2010. május 2. Megnyitó: 2009. december 3. 16 óra. A kiállítást megnyitja: Tészabó Júlia és Pálffy László. A kiállítás kurátora: Joó Emese, szakértő: Gál Péter.

Ördöglakatok, facsomók, rabkeresztek, tangramok, pentomínók és szómák. Fordulatos fejtörő játékok, a szenvedélyes játékos, kutató és gyűjtő, Szentiványi Tibor gazdag gyűjteményének válogatott darabjai. A gondolkodásfejlesztő logikai játékok és a szórakoztató matematika világába vezető, látszólag egyszerű geometriai formák valójában bonyolult és izgalmas logikai feladványok, amelyek megoldásához ötletesség és kézügyesség egyaránt szükséges. A kiállítás bemutatja Szentiványi Tibor különleges rejtvény játékainak főbb típusait és azok működési elvét, valamint bepillantást enged a gyűjtő hazai és nemzetközi játékos tevékenységébe.

A kiállítás mellett láthatók a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola diákjainak „27 kubus" kreatív transzformációit bemutató művészi alkotásai, makettjei és grafikai tervei. A kiállításhoz rendhagyó módon térgeometriai és logikai táblás játékokból álló, folyamatos játéklehetőség is kapcsolódik.

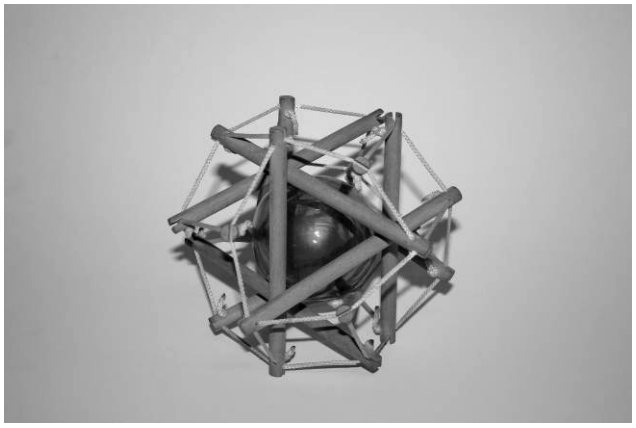

A kiállítás az Iparművészeti Múzeum *„Gyűjtők vitrinje"* sorozatának új bemutatója. A kiállítás – tartalmának megfelelően – játékos megnyitó programmal nyílik meg a közönség számára, a bemutatott anyaghoz pedig több különleges elem is kapcsolódik, mint például a Szentiványi Tibor játékos tevékenységéről és a Meleda Klub működéséről szóló új filmösszeállítás, a diák tervpályázati kiállítás és a logikai játékokat egyedi módon bemutató tanulmányi vitrin, valamint 8 darab, folyamatosan igénybe vehető izgalmas GIGAMIC táblás társasjáték. A sokoldalú játék bemutató megvalósítását elősegítette Szentiványi Zsuzsa támogatása és szíves együttműködése, a Tempus Közalapítvány kommunikációs támogatása, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság és a Gémklub partnersége, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanárainak és diákjainak kreatív alkotókedve, valamint a hazai játékosok önzetlen segítőkészsége. Köszönet illeti többek között Tészabó Júliát, Kalmár Ágnest, Gerencsér Kingát, Györgyi Erzsébetet, Pálffy Lászlót, Gál Pétert, Bozóki Sándort, Csányi Jánost, Kriston Vízi Józsefet, Gergényi Edét, Székely Mártont, Jakab Sándort, Kiss Zoltán Lászlót és Orosz Istvánt a kiállítás előkészítésében nyújtott segítségéért.

Joó Emese

Hagyományos japán bábszínház

Kuruma ningjó – hagyományos japán kocsitechnikás bábszínház vendégjátéka a Centrál Színházban: november 22–23. 19 óra.

Ran'cho (Wakagi no Adanagusa): Omiya sirámai

A „Duna–Japán Év" keretében a Japán Alapítvány szervezésében a Hacsiodzsi Kuruma Ningjó bábszínházi társulat és a „Japán Nemzeti Kincse" címmel kitüntetett, a Curuga sinnai iskola tizenegyedik nemzedékéhez tartozó Vakaszanodzso Curuga sinnai mester két samiszen játékos kíséretében lép fel Budapesten.

Az előadás előtt eljátszott, elmesélhető történetet nélküli előjáték tánca látható, amelynek az a funkciója, hogy a szereplők megtisztítsák a színpadot a gonosz erőktől és köszönetet mondjanak az Isteneknek, szerencsés jövőt kérvén tőlük.

A Ran'cho (Wakagi no Adangusa) című mese a műfaj egyik legjelentősebb darabja, amely feltehetően az 1770-es években született, és Tsurga Wakasano nevéhez fűződik. A szerelmi háromszögre épülő történet szereplői Ran'cho, a férj; felesége, Omiya; a magas rangú kurtizán, Kono'ito.

Yaji és Kita

Az Edo korszak legközkedveltebb két karaktere, Yajirobei és Kitahachi, egy semmirekellő páros. Útra kelnek, amelynek során sok mulatságos kalandba keverednek. A mesefolyam történeteit 1802–1809 között adták ki. A történeteket előadja: Nishikawa Koryu V. és Vakaszanodzso Curuga XI.

25th World Play Conference, I CCP

New Goals For The Future
Children's Play
17 – 19 June 2010

A Gyermekjátékért Nemzetközi Tanács (International Council for Children´s Play, ICCP) XXV. Játék Világkonferenciájára első felhívás – *Új célkitűzések a jövő megalapozására.*

2010. június 17–19. Lisszabonban a Gulbenkian Alapítvány és a Lisszaboni Műszaki Egyetem Emberi Kinetika Fakultásának szervezésében kerül sor az ICCP XXV. Játék Világkonferenciájára.

A Világkonferencia fő célja: együttműködni a gyermeki játék jövőjének újabb céljai és irányvonalai kifejlesztésében tudományos kerekasztal keretében; megosztani a gyermeki játékkal kapcsolatos tapasztalatokat a jelen és a jövő középpontba helyezésével; felpezsdíteni a tudományos eszmecserét a gyermeki játék fejlődési folyamatával kapcsolatban; felajánlani egy fórumot, ahol a kutatók megvitathatják munkájukat és tapasztalataikat; figyelmet felhívni a gyermeki játékkal kapcsolatos kutatási módszerekre; megelőzni a gyermekjáték hanyatlását.

Kulcstémák: *A játék alapjai; A játék és a jövő; Játék és harc; Játék és tanulás; Játék a városban; Játék és mozgáskultúra; Játék veszély és biztonság; Játék és játék; Játék és fogyatékosság; Játék és játszóterek; Játék és új technológiák; Játék, művészet és dizájn;Játék és műveltség.*

A Konferencia színhelye: Gulbenkian Alapítvány, Av. Berna 45/ A, 1067–001 Lisszabon, Portugália. Információ: *scarvalheiro@fmh.utl.pt*, *cneto@fmh.utl.pt*, *anamariapessanha@gmail.com*. Honlap: *http://www.iccp-play.org/index.html*.

A Konferencia munkaformái: plenáris ülés, szimpózium, műhelymunka és szekcióülések szimultán tolmácsolással angol–portugál-angol nyelveken.

Tudományos Elnökség: Carlos Neto (Emberi Kinetika Fakultása, Portugália), Ana Maria Pessanha (Az ICCP Tudományos Tanácsának tagja, Portugália), Jan Van Gils (az ICCP elnöke, Belgium). A Tudományos Elnökség tagjai: Waltraut Hartman, Bécsi Egyetem, Ausztria, Maritta Hännikäinen, Jyväskylä Egyetem, Finnország, Arne Trageton, Stord Haugesud Főiskola, Norvégia. Előadásra a Világkonferencia bármely témájában lehet jelentkezni. Határidők: Az előadások kivonatait 2009. december 30-ig lehet beadni. Az elfogadottak listáját 2010. február 28-án közlik. Az előadások teljes szövegét 2010. május. 31-re kérik.

A konferencia részvételi díjai: résztvevőknek 2010. március 31. előtt 180, utána 200 euro, diákoknak: 2010. március 31. előtt 80, utána 100 euro.

Fordítás: Rocháné Bűdy Annamária

Mesebabák Erdélyben

„…szívemnek háborgása hirtelen lecsöndesül;
hogy újra gyermekké leszek,
s repeső szívvel vetem magamat
szép gyermekkorom tündértavába."

Benedek Elek:
Édes anyaföldem

Benedek Elek szívet melengető szavai kísérték Erdélyben a gyönyörű meseországot teremtő babakiállítást. A csodás mesejeleneteket nagy szeretettel fogadta a közönség, hiszen az ilyen jellegű kiállítás újdonságnak számít. A babákat először Sepsiszentgyörgyön, a Lábasházban tekinthette meg a nagyközönség. A szeptember 24-i megnyitón a gyerekek körében népszerű baróti Kelekótya együttes tette még színesebbé az alkotások által megidézett mesevilágot. Sepsiszentgyörgyön egy hétig tekinthették meg az érdeklődők a kiállítást, ez idő alatt 2100 kíváncsi szempár kalandozott az alkotók által megteremtett világban.

A sepsiszentgyörgyi kiállítást követően a babák végleges helyükre kerültek Benedek Elek szülőfalujában, Kisbaconban. A mesemondó születésnapján, szeptember 30-án került sor a kiállítás megnyitására, amelyen Berecz András ízes meséivel bűvölte el mind a gyerekeket, mind a felnőtteket, mintegy utat nyitva előttük a mesék vizuális világába. A kisbaconi kiállítás a Régi paplakban, napi rendszerességgel fogadja az óvódás és kisiskolás csoportokat. (A kiállítás naponta megtekinthető előzetes bejelentkezéssel a következő telefonszámokon: 0040728564427, 0040-722–348028 vagy 0728–521802.)

Mindkét kiállítást a Kovászna Megyei Művelődési Központ igazgatója, Imreh Marton István nyitotta meg.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik munkájukkal hozzájárultak a kiállítás létrejöttéhez. Köszönet a Kiss Áron Magyar Játék Társaságnak, a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátusnak, a Magyar Bábjátékosok Egyesületének, a győri XIIII. Baba- és Mackókészítési Verseny szervezőjének, Keglovich Ferencnének, a Klauzál Gábor Budafok–Tétényi Művelődési Központnak, kiemelten Antal Gábor igazgatónak és Kolozsvári Kata kiállításszervezőnek. Külön köszönet azon művészeknek, akik alkotásaikkal gazdagították a Kisbaconban létrehozott állandó kiállítást:
Gyálai Gabriella, Hefelle Konrádné Bálint Eta, Sarkadi Petra, Győri Judit, Nyilasi Antónia, Lipovszky-Drescher Mária, Komlódi Judit, Szilágyi Csilla, Orbánné Balogh Katalin, Balogh Gáborné, Balogh Károlyné, Tóthné Kulcsár Tünde, Fülöp Margó, Horváth Lajosné, Jankovics Jusztina, Kovács Fanni, Oláh Zoltánné, Som Istvánné, Rónai Katalin, Szabó Gergely, Tarnavölgyiné Orczi Bernadett, Tompos Ernőné, Barcsayné Németh Hedvig, Zsoldos Eszter.

A Kovászna Megyei Művelődési Központ nevében köszönjük, hogy az alkotások által részesei lehetünk a mesék világának.

Simon Réka kiállítás-szervező
520008 Sepsiszentgyörgy, Kossuth Lajos u.10. Tel./fax: 0040-267/351–648, 35038.

Győri Országos Babakészítő Verseny, Babakiállítás és Konferencia előzetes

2010-ben korábbi időpontban kerül megrendezésre a hagyományos győri Babakiállítás.

Március 23-án – előreláthatóan a a játékkonferenciával – megnyitja kapuit, s április 8-ig fogadja majd a látogatókat. Ugyancsak meghirdetjük az Országos Babakészítő Versenyt, ajánlott témáink: a négy évszak, a sport, a népviselet területén pedig a német nemzetiségek öltözetei lesznek. Bővebben a versenyről a *www.zichypalota.hu* honlapon található információ. Az elmúlt év sikerére való tekintettel újra bekapcsolódnak más helyszínek is a programba, a kecskeméti Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely régi játékai a Xántus János Múzeumban, a Városi Művészeti Múzeumban pedig művészbabák lesznek láthatóak. Intézményünk neve megváltozott: a Családi Intézet helyébe a Győri Művészeti és Fesztiválközpont elnevezés lép. Honlapunk:: *www.fesztivalkozpont.gyor.hu*.

Keglovich Zita

Karácsonyi ajándékbaba-készítési javaslatunkra, mely a megelőző Forgó számban jelent meg, több Tagtársunk reagált, és mintegy 30 babafej „talált gazdára". A hó végére várjuk a kész babákat, cipődobozban, ágyneművel az 1024 Bp. Buday László u. 7. társasági címre. A kész műveket kiállítjuk az 1117 Bp. Orlay utca 2/a alatti üzlethelyiségben december 4-én 16 órakor, szeretettel várjuk az Alkotókat és mindazokat, akik gyönyörködni szeretnének a szeretetből készített karácsonyi ajándékokban. *Babaszépségversenyt rendezünk!* Érdeklődtünk a Dévai Szent Ferenc Alapítványnál, hogy szívesen fogadnák-e nevelt kislányaik számára babáinkat. Ők igent mondtak, amennyiben a tisztelt Alkotók ezzel egyetértenek – ezúton kérem egyetértésüket, többekkel már beszéltünk is erről –, a rá következő héten átadjuk nekik. December 10. körül kamion szállítja Erdélybe. Köszönetet mondok a még ismeretlenségbe burkolózó Kezdeményezőnek és minden Babakészítőnek önzetlen adományáért és munkájáért. Közlekedés: Budán a Szabadság híd hídfőjénél lévő Szent Gellért tér megállótól 3 perc a Körtér irányában, az Orlay utca az első mellékutca.

Dr. Györgyi Erzsébet

Róza baba kedvelői, figyelem! Nagyszabású teveink vannak a jövő tavaszra: kiállítást és megbeszélést tervezünk a legkiválóbb hazai népviseletes babakészítők munkáinak és az utánpótlásnak – a Róza babáknak bemutatására. A kiállítást és szakmai összejövetelt a Textilmúzeumba – ezt a helyet a Róza babások már nagyon jól ismerik – tervezzük a Nemzeti Kulturális Alap Népművészeti Kollégiumának támogatásával. A pontos részleteket később közöljük, annyi azonban biztos, *hogy minél több jól sikerült Róza babát szeretnénk kiállítani*. Biztos vagyok benne, hogy minden vérbeli „Róza babás" szeretne is ez alkalommal szerepelni, és hozzá jól! Ezért kérjük, vegyétek elő a Rózákat, szépüljenek meg.

A jövő évben megpróbálunk Zorkóczy Évával rendszeres, néhány órás Róza baba összejöveteleket szervezni – ezúttal nem új baba készítésére, hanem a korábbiak megszépítésére. Az időpont egyeztetésre legjobb alkalom jövő év eleji társasági taggyűlésünkön lesz.

GyE

Lássuk a medvét címmel okt. 7-én, Bartos Ildikó emlékére és hagyatékából, (helyszín az Oktatóközpont és Óvodatörténeti Kiállítóterem az Eszterlánc Óvoda épületében, 1181 Bp. Kondor Béla sétány 3.) kiállítás nyílt a XVIII. kerületi Pedagógiai Intézet és Helytörténeti Gyűjtemény szervezésében. A kiállítás 2010 júliusáig tekinthető meg, megközelíthető a 136E busszal Kőbánya-Kispest állomástól. Megtekintető hétfőn 14–18, szerdán és pénteken 9–13 óra között. Vezetés bejelentkezéssel. Kerületi óvodai csoportok számára ingyenes foglalkozás, jelentkezés Lőke Józsefnénél, 30/463–6859.

A kiállítás alapját Bartos Ildikó iparművész 1000 db-os játékgyűjteménye – ajándékba adott hagyatéka – képezi, melynek több mint a fele játékmackó, ezenkívül számos kiegészítő, ruha, bútor, kisebb számban babák.

A kiválóan, tudományosan is előkészített, szépen megrendezett kiállítás két fiatal helytörténész munkája, megtekintését mindenkinek ajánlom. A rendezők mackókészítők érdeklődését várják!

GyE

Karácsonyi köszöntők a Somogy megyei Szulokról

Máig látványosan szép karácsonyi köszöntő népszokás – „Christkindl" – él a Somogy megyei Szulokon. A köszöntők: tíz felső tagozatos iskolás gyerek falujuk ünnepi ruháját díszesebbé téve házról-házra járva kívánnak áldásos ünnepeket. A Szent Család szálláskeresésének történetét adják elő, játékuk tréfás elemekben is bővelkedik. Az éjféli misén a jászlat az oltár elé teszik.

A szereplők: József, Mária, kezében a jászolban fekvő kis Jézus, négy angyal, két előénekes és két pásztor. Szűz Márián és az angyalokon a leányok ünnepi viseletét magukra aggatott üvegképekkel tették még csillogóbbá, fejükön a koszorúslányok tornyos pártakoszorúja. Józsefen fehér háziszőttes ruha, az ő dísze a virágokkal és szalagokkal ékes koszorú. A két előénekes leány sötét tónusú téli ünneplőjét a virágos fehér keményített fejlendő teszi ünnepivé. A pásztorok fején szőrmekucsma, öltözetük sötét mellényes téli ruha.

A karácsonyi köszöntő szereplőinek csoportját készítette el hitelesen Kolumbán Zsuzsa, a Népművészet Mestere.

Figyelmet érdemel a karácsonyi köszöntők és betlehemek sorában a német nemzetiségű Szulok hagyományos karácsonyi köszöntő csoportja, mely idén is útnak indul a kis Jézust váró Szulokon.

Boross Marietta

Szuloki karácsonyi köszöntők. Kolumbán Zsuzsa alkotása

„Jó palócok" munkái – köztük Bocsi Éva népviseletes babái – *Kárpát-medencei Magyar Népművészet – Jó palócok* című kiállítás nyílik a Polgárok Házában (1089 Bp. Visi Imre u. 6.) a Regionális Népművészeti Egyesület tagjainak munkáiból november 17-én 17.30-kor, megnyitja Becsó Zsolt országgyűlési képviselő. A kiállítást – melyen a babák mellett kerámia, fafargványok, hímzések, kosarak láthatók – méltatja Barsi Hajna etnográfus. Fellép a Nógrád Táncegyüttes. Megtekinthető 2010. január 31-ig munkanapokon 9–17 óráig.

Unicef
rongybaba-program

Az UNICEF Magyar Bizottsága is csatlakozik az *Unicef Rongybaba Programjához*. Ennek keretében rongybabák elkészítésére biztatnak kicsiket és nagyokat egyaránt, melyek egy-egy olyan kisgyereket szimbolizálnak, akinek szüksége van a segítségre. A Rongybaba-program 1988 óta a világ számos országában aratott sikert.

A Magyar Nemzeti Bizottság bízik abban, hogy a kezdeményezés Magyarországon is lelkes támogatókra talál. A kezdeményezést dr. Szakács Imre, a Győr-Sopron megyei közgyűlés elnöke, az UNICEF Magyar Nemzeti Bizottsága Elnökségének tagja is jó szívvel ajánlja minden érdeklődő figyelmébe. A program részletes ismertetése, illetve a letölthető szabásminta megtalálható az alábbi címeken:
ww.cid.hu/unicef/2009_tavasz_iskola/unicef_hirlevel_01.htm, *www.gymsmo.hu*,
www.cid.hu/unicef/2009_tavasz_iskola/images/rongybaba.pdf.

További információ: UNICEF Magyar Nemzeti Bizottsága Titkársága, telefon: 1/201–4923 E-mail: *unicef@unicef.hu*, honlap: *www.unicef.hu*.

Kedves Tagtársaink, minden babakészítőnek szívesen ajánlom figyelmébe: e-mailen tőlem is kérhető a részletes leírás (gyorgyie36@t-online.hu), illetve kérésre kinyomtatva elküldöm, ha valaki nem jut számítógéphez – terjedelme miatt sajnos nem tudunk leközölni.. A programban közölt példa babánál Tagjainktól csinosabb babák várhatók! Győri babakészítő barátnőink már teljesítettek. Lásd a Levélhullásban Paray Júlia Gyöngyi levelét.

Gy. E.

A *Gyermek – Játék* Pályázat díjkiosztó ünnepsége és kiállítás megnyitója december 17-én 17 órakor lesz a Városligetben a Magyar Alkotóművészek Házában (1146 Budapest, Olof Palme sétány 1.). Szeretettel várjuk – nemcsak a pályázat résztvevőit – a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületével együtt. Megközelítés a 70-es trolibusszal.

Tel.: 331–9304, 311–2479. Fax: 331–2982.

Játékkészítők műhelytalálkozói – bemutatkozás – kamara kiállítás, sokoldalú szakmai megbeszélés – népszerűsítés – gyermekprogram: a mellékletben olvasható játékkészítő tagjaink munkáját segítő összejöveteleink programja, várjuk Tagtársaink jelentkezését és sikeres szereplését!

Északi Pályaudvar
Vasútmodell-kiállítás

A Duna Plaza-ban ingyenes vasútmodell-kiállítást rendeznek november 6-tól kezdődően, 4 héten át. A látogatók házi készítésű kerti vasutat üzemeltethetnek, megtanulhatnak terepasztalt építeni, javítani, és megcsodálhatják a saját készítésű terepasztalokat, mindenféle apró szerelvényt.

A Kemencei Erdei Kisvasút majd 100 éves mozdonya látható, egyik kocsijába be lehet szállni, de kiállítanak egy eredeti hajtányt is.

Gyermekprogramok péntekenként 14–18, szombat és vasárnaponként 10–18 óra között.

A kisvasúthoz belépőjegy az UNICEF jótékony célú különleges levelezőlapja 150 Ft-ért.

Forrás: M.Á.S. Produkciós Iroda
Az interneten: *www.masprod.hu/hirlevelek*, *www.masprod.hu/hirlevel/091112/eszaki.html.*

A XVI. Betlehemi Jászol pályázat díjkiosztó és kiállítás megnyitó ünnepélye december 9-én 14 órakor lesz a városligeti Vajdahunyad Várban, a Mezőgazdasági Múzeumban. Társaságunk – mint más években is – könyvajándékkal jutalmaz két betlehem készítőt.

Krónika

Megnyílt népviseleti gyűjtemény

Ha Ócsán jár, tekintse meg a Tájházban – a környéken egyedülálló – népviseleti gyűjteményt, amely 19. és 20. századi eredeti ócsai öltözékekből áll. A kiállításon 55 cm-es textilbabákon ócsai, alsónémedi, sári, újhartyáni, ecseri, valamint néhány magyarországi és határon túli magyar népviseletünk tekinthető meg – olvasható az ócsai Tájház honlapján. Az alábbi kör-maillel hívtuk meg ide Tagtársainkat:

Kedves Tagtársak, Bababarátok!

Akármilyen nagy a meleg – látogassuk meg együtt július 18-án, e hét szombatján az Ócsai Népviseletes Babagyűjteményt! A Forgó 2006/2. számának 8–9. oldalán részletes bemutatást olvashattunk Szojka Emesétől Bereczkyné Magyar Mária és dr. Bálintné Magyar Ilona – ócsai nyugdíjas pedagógusok akkor mintegy 50 darabot számláló saját készítésű népviseletes babagyűjteményéről.

Az Alkotók nagy szeretettel hívják a Játék Társaság tagjait, a játékbarátokat az időközben 70 darabból álló gyűjtemény megtekintésére, amely 7 teljes, bábúra öltöztetett felnőtt viselettel együtt a helység Tájházában látható. Ugyanott kézműves kiállítás is megtekinthető. A helyi vendéglőben megebédelhetünk (önköltséges).

Meglátogathatjuk a híres és gyönyörű Árpád kori román stílusú templomot!

Ócsa további nevezetességei a madár megfigyelési lehetőség és a pincék.

Indulás a Bp. Népliget Autóbusz pályaudvarról 10.10-kor induló autóbusszal, találkozás ¾ 10-kor. Visszaérkezés 17 órakor ugyanoda.

Szeretettel várjuk minden Bababarát Tagtársunkat, minden bababarátot, vendégeket is lehet hívni. Kérek lehetőleg előzetes telefonos, vagy e-mail jelentkezést. Belépődíj nincs, a közlekedést mindenki maga fedezi.

Szeretettel várok mindenkit Vendéglátóinkkal együtt

Györgyi Erzsébet
315–6193, gyorgyie36@t-online.hu

Ócsai látogatás

A Játék Társaság kedves meghívást kapott az ócsai Tájháztól, melynek eleget is tettünk az év legmelegebb napján, július 18-án. Túl nagy kedvem nem volt a kiránduláshoz, de mivel egy babagyűjtemény is gazdagítja a látnivalót, így kötelességemnek éreztem, vagy talán a Társaság iránti tiszteletből én is felkapaszkodtam az Ócsára induló buszra. Mindössze hatan gyűltünk össze, mint „derékhad", akik a népi kultúra és a babaművészet zászlaja alatt darvadoztunk a buszon. Keveset tudtam arról, mit fogunk látni, mire is számíthatok.

Megérkeztünk, vendéglátónk várt a megállóban, és a szó legszorosabb értelmében „leölelt" a buszról. Az az *igazi* öröm és szívesség fogadott minket amit mostanság ritkán él meg az ember.

A hűvös tájházban hűtött limonádé, friss gyümölcs és házi pogácsa várt, eszegettünk, iszogattunk, és én csak várakoztam: milyen élmény következik?

A Tájház három régi paraszthéz együttese, mindenik funkciójának megfelelően berendezve. Mi a tisztaszobában ültünk, amiben el sem tudtam gyönyörködni, mert egyre jobban erőt vett rajtam a szorongás.

A Tájház vezetője, Verbőczi Gyuláné Erika röviden elmesélte Ócsa község történetét, és büszkén mutatta „kincseit", amit a helyiek adományoztak. A Tájház tárgyvásárlásra egyetlen fillért nem adott. Nagy szó ez napjainkban. Meghallgattuk a történetet, majd áttessékeltek bennünket a másik házikóba. Egy viszonylag kicsi gerendás szobában két nagyobb asztalon sorakozott Ócsa népe. Ott volt a templomba menő, a bálozó, a kenyérsütő, a fáradt öregasszony párjával, a szende újasszony büszke urával, a piacoló, a fényképhez készülődő család, és még sokan mások.

A szavam elállt. Múltidézés kérem ez a javából! Olyan elementáris erővel hatott rám az összkép, hogy részleteiben nem is tudtam nézni. Annyira földszagú, kenyér és gabonaillatú volt, hogy nem bírtam szabadulni a lát-

ványtól. Csak álltam sután, és már nem is a szememmel, de a szívemmel néztem a csodát.

Makogtam tán valamit, biztos, de hogy nem feleltem meg az elvárásnak az is biztos. Nem szakértettem én semmit, csak nagy tisztelettel gratuláltam az alkotóknak.

Aztán átkísértek bennünket a Tájház mögött lévő XI. századi templomba, ahol egy remek előadást hallgathattunk meg. A helyi idegenvezető átjött, és mindent elmesélt a templom történetéről. És én itt is hálátlannak éreztem magam, mivel mentem volna már vissza a babákhoz, akiket „személyesen" még nem ismertem.

Végre ennek is eljött az ideje.

Az alapbaba „aligbaba". Technikailag csak addig fejlesztették amíg az öltöztetés lehetőségéig eljutottak. Szerintem a közléskényszer sarkallta a két testvért. A baba ebben az esetben tényleg csak a viselet hordozója, de olyan *hordozó*, ami megjeleníteni képes!

A fej tömött, az arc nincs kiképezve, a szem és száj gombostűkkel jelzett. Ez külön nagyon tetszett. Tapasztalatom szerint nem minden babásnak sikerül az arcfestés. Nyilván az alkotók is megpróbálkoztak ezzel, csak az eredményt nem tartották kielégítőnek, ezért betűzték a gombostűket, kéket, zöldet a szemeknek, piros pöttyet a szájnak, és ez elég is. A hajviseletet viszont szépen, gondosan elkészítették kenderkócból, ami sajátos bájt kölcsönzött viselőjének.

A test és végtagok, mint megtudtam, szabásminta alapján készültek, de a tömési technika annyira nem kigyakorolt, így minden baba másképpen sikerült. És pont ez a varázsa. Így lett mindegyik más, mindegyik egyéniség.

A babákon látszik, hogy sok kínlódás, sőt kudarc árán jutottak eddig. (Ezt csak az veszi észre, aki maga is „megszülte" az első elfogadható babácskáját.)

Félreértés ne essék – jómagam sohasem a befektetett munkát, kizárólag az *eredményt* értékeltem. A már említett „kikínlódás" számomra azért figyelemreméltó, mert a hosszú próbálkozás hozadéka az az alkotás, mely név nélkül is elárulja alkotóját. *Mert az benne van.* Mert a rongybaba olyan ember, akibe öröm, bánat, kudarc, siker bele van ám varrva!

Eddig csak a babákról szóltam, pedig az öltözetek is említésre méltóak.

Javarészt eredeti anyagból dolgoztak, amiket a helybéliek lementettek a padlásról. A mellékelt fényképek szerint általában a 20. század közepe tájáról származnak. Szerencsére a sima anyagokat kedvelték, így nem kellett a nagy minták aránytalanságával is megküzdeni. A használt díszítőelemek annyira egyszerűek és diszkrétek voltak, hogy az eredeti használata nem tűnik aránytalannak.

Az öltözetek színvilága adott, az eredeti anyagok használata miatt.

A szabásvonalat is igyekeztek hűen követni, kicsit túlságosan is ragaszkodva a szabályoshoz, így a ruhák kissé darabossá, merevvé lettek. Ez főleg akkor fordul elő, ha régi nehézselyem, vagy brokát anyagot kell feldolgozni.

Mivel a babák teste nem kemény vázra épül, ezért öltöztetése nehezebb, így a ruhák nem minden esetben illeszkednek szorosan a testhez. Ez egy tökéletesen kidolgozott (vagy vásárolt) babán zavaró lenne, de így nagyon is valóságosnak tűnik, a néha kissé nagyobb méretű darab. Tudjuk, hogy a paraszti társadalomban elfogadott dolog volt a jeles ruhadarabok öröklése. És nem minden esetben volt tökéletes a méret!

Hogy szépek-e ezek a babák? Nem lehet erre igennel vagy nemmel felelni. Ezek a babák *jók!* JÓK! A készítők a néprajzi hitelességre törekedtek elsősorban nem az esztétikumra. Az egyszerűség szépsége lenyűgöző, és a figurák magjelenítő ereje. Ez a megjelenítő erő, ami sokszor nagyon szépen kidolgozott és nagy technikai bravúrral készült figurákból hiányzik.

Szólnom kell még néhány külön tárolt egészen másfajta babáról. Ahány annyiféle. Más készítők által előállított különféle népviseletbe öltöztetett jó és kevésbé jó babák. Vendégbabáknak neveztem el őket. Rajtuk látszik a szakember nagy technikai fölénye, jobbára sorozatgyártásból kiemelt darabok, ahol a mutatósság és a könnyen elkészíthetőség fontosabb mint a néprajzi hűség. Ők elkülönülve üvegszekrényben álldigálnak (bíborban, bársonyban, gyöngyös koszorúban) – és mintha szégyellenék a meg nem érdemelt tisztességet.

Mindent összevetve nagy élmény volt az ócsai kirándulás, amit melegen ajánlok babás társaimnak. Kukkantsunk be egy kicsit más

világba, nem lesz kárunkra. Csodálkozzunk rá mások másféle munkájára.

Ezúton is köszönöm Marikának, Ilonkának, Erikának a gyönyörű élményt, és a folytatáshoz, amit nagyon várunk, erőt, egészséget kívánok.

Végezetül itt állok levett féketővel, és mindőtöknek még egyszer szívből gratulálok.

Zorkóczy Éva

A győri Babakészítési Verseny eredményei megtalálhatók a *www.babakiallitas.hu* és a *www.zichypalota.hu* honlapon, valamint a Bababarát Közleményekben.

De itt is megemlítjük, hogy Társaságunk díjait a játszásra alkalmas babákért, macikért: Pirk Jánosné Remsey Ágnes: *Nem tárgy, nem élőlény…*: című könyvét Meny Tatyjana, Csordás Tibor és Csordás Katalin, Varga Ottóné, Bordós Józsefné, Máté Ildikó nyerték el. A Magyar Bababarátok Egyesületének Különdíját nyerte: Czibuláné Csicsmann Erzsébet. A Dr. Kovács Jánosné Marika által alapított díjat a legszebb magyar babáért Olaj Pálné nyerte el. Újdonság, hogy Mesteri fokozatokat nyertek azok az alkotók, akik 2006–2008 között kiválóan teljesítettek: *Aranykoszorús Mester* fokozatot ért el: Czibuláné Csicsmann Erzsébet, Olaj Pálné, Fogasné Szita Gabi, Rónai Katalin, Tótáné Pethő Rózsa, Kolumbán Zsuzsa, Martineczné Kiss Márta, Skultéty Orsolya; *Ezüstkoszorús Mester* fokozatot ért el: Tompos Ernőné, Szabóné Bognár Mária, Ujj Józsefné és Ujj József, Simon Kriszta, Hegyi Tiborné; *Bronzkoszorús Mester* fokozatot ért el: Mirkné Szelicsán Helga, Dr. Kemenes Magdolna, Helmeczi Éva.

Társasjáték konferencia szervezésére kapott lehetőséget Társaságunk az Iparművészeti Múzeummal együttműködésben Keszthelyen a Helikon Kastélymúzeumban szeptember 18–19-én, *Az ostáblától a bilboquet-ig* című, dr. Horváth Hilda főigazgató helyettes által rendezett antik játék kiállítás kapcsán, amelyet dr. Vígh Annamária, az OKM Közgyűjteményi főosztályvezetője nyitott meg 2009. 09. 18-án 11 órakor. A délutáni konferenciát dr. Czoma László igazgató üdvözölte, majd dr. Györgyi Erzsébet vezette. Haider Edit ny. főmuzeológus, Magyar Nemzeti Múzeum *Játékok, játékos időtöltések a XVI–XVIII. században* címmel beszélt a kiállítás tárgyai korának játékkultúrájáról. Dr. Moskovszky Éva *Kocka és játéktábla* című, évtizedes kutatásain alapuló előadását Nagy Veronika olvasta fel. Kalmár Ágnes igazgató, Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely: *Társasjáték a Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhelyben – gyűjtemény és játékélet – gyűjteményalakítás, kiállítás, katalógus, játékklub* címmel módszeres muzeológiai munkájukat ismertette, amellyel a begyűjtött játékszerek történetéből, múltjából is minél többet meg akarnak őrizni. Monostori Mária *Elmetorna* című előadásának kivonatát alább közöljük is. A másnap délelőtti ülésszakon Karlócai Marianne ny. óvodavezető játékgyűjtő *Társasjáték a pedagógiában* című előadásában a társasjátékok megismerésének egymásutánját ismertette nagy szemléltetett anyagon. Dr. Fuchs József faműves *Hogyan találjunk ki új társasjátékokat?* címmel saját tervezésű, készítésű társasjátékait mutatta be. Kelle Antal ArtFormer *Szokatlan társasjátékok a művészet határán* címmel igazi meglepetést szerzett: bemutatta „mozgatható szobrait" – sajátos csuklós mértani idomokat, amelyek digitális vezérléssel változtatják helyzetüket, alakjukat, s amelyeket október 2-án a Szépművészeti Múzeum Reneszánsz csarnokában láthatott meg a nagyközönség**.** A „kíváncsi ember" és a „fegyelmezett játékos" küzdelmének bemutatása a Design Hét Budapest 2009 keretében történt az Iparművészeti Múzeum és a Moholy Nagy Művészeti Egyetem bevonásával.

Fenyvesi Kristóf, Jyväskylä-i Egyetem (Finnország) *Társasjáték a digitális médiában – A digitális játékok elméletétől a digitális társasjátékokig* című előadása zárta a konferenciát, melynek anyagából Czoma igazgató úr ígérete szerint kötet is készülhet, sőt, meghívást kaptunk a következő nyárra egy a játék hét keretében megrendezendő konferenciára. Köszönjük az együttműködési lehetőséget mind dr. Horváth Hilda főigazgatóhelyettesnek az Iparművészeti Múzeum részéről, mind pedig dr. Czoma Lászlónak és munkatársainak.

Programunk kiegészítői voltak a Helikon Múzeum számos remek kiállításának megtekintése, látogatás a Balatoni Múzeumban bepillantva készülő állandó kiállításuk mun-

kálataiba, majd Zorkóczy Éva szerzetesbabáinak kiállításán tettünk vezetésével feledhetetlen látogatást. A jó emlékű program sikeréhez hozzájárult a közös utazás Fuchs József tagtársunk mikrobuszán. Akkor talán jövőre ugyanitt folytatjuk?

Györgyi Erzsébet

Dr. Kovács Jánosné Marika emléknapja

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága és a Kiss Áron Magyar Játék Társaság 2009. szeptember 11-én pénteken 14 órára hívott a Népművészetek Házába (Szentendre, Rákóczi u. 1.). Első programpont volt a múzeum a *Népviseletünk babákon* című, 2009. évi pályázatának eredményhirdetése. A pályázat a megye népviseleteibe öltöztetett babákat díjazta. A kiállítást Kovács Judit mb. megyei múzeumigazgató-helyettes nyitotta meg és ő is adta át a díjakat, amelyek összegét Kovács Nimród ajánlotta föl. Első díj: Berényi Jánosné – Lukács Ferencné: *Püspökhatvani menyecske viselete az 1960-as években* – igen részletes, a környező településekkel összehasonlító dolgozattal is alátámasztva. (Tavaly is pályáztak 20. sz. eleji viselettel.) Második díj: Galántai Györgyné – Varga Pálné: *Szlovák fiatalasszony templomi viselete Nagytarcsán az 1960-as években.* Harmadik díjat nem adtak ki. Különdíj: Milbich Jánosné Taller Mária: *Írásos bálba induló solymári fiatalok 1953-ban*. A leány és fiúbabával saját élményét örökítette meg, amikor 16 éves korában először kapott személyre szóló, írásbeli meghívást a bálba – solymári szokás szerint. Oklevelet kapott: Vicsi Lászlóné: *Pomázi német leány ünneplőben*. Összesen 6 baba érkezett, egy pályázaton kívül: Fazakas Ágnes lövétei székely leányt bemutató babája. A pályázók mindegyike ragaszkodott a legdíszesebb női öltözethez, ezért régebbit vagy köznapi nem akartak készíteni. Ezt követte közös rendezvényünk a Ferenczy Múzeum Tabernájában: a már kialakult szokáshoz híven a babagyűjtemény alapítójára, Dr. Kovács Jánosné Csuhrán Marikára emlékeztünk, majd Társaságunk szervezésében Meny Tatyjana, a kulturológia kandidátusa *Babalakodalom az orosz népi játékhagyományban* címmel tartott nagy sikerű, tárgybemutatóval és vetítéssel kísért előadást férje, Soproni András tolmácsoló közreműködésével. A hagyományos, 1927-ben néprajzi filmen megörökített babalakodalmat iskolás gyermekek csoportja tanulta be és adta elő a közelmúltban egy kultúrházban, s az erről készült filmet láthattuk. A játékhoz tartozó textilbabákat Tatyjana elkészítette és a közönségnek bemutatta, majd végül a kecskeméti Szórakaténusz Játékműhely és Múzeum lesz a lakhelyük.

Sz. Tóth Judit, Gy. E.

Az *Elmetorna*, mint iskolai tantárgy címmel Dr. Nagy Lászlótól olvastam egy cikket.

Ő akkor a hejőkeresztúri iskoláról írt esszét. Nagyon felkeltette az érdeklődésemet. Egy pedagógus továbbképzésen ismerkedtem meg harminc nagyon jó társas játékkal. Azonnal beleszerettem és ez a szerelem már három éve tart.

Dr. Nagy László segítségével és Elekes G. Sándor módszerét is alapul véve kidolgoztam egy oktatási módszert, ahol logikai és társasjátékok segítségével fejlesztjük a gyermekek képességeit. A neve *Elmetorna* lett. Egy szekszárdi iskola beépítette az órarendjébe a módszert. Elsőben kötelező mindenkinek, másodiktól szabadon választható tantárgy lett. A diákok fele folytatja másodikban is. Harmadik évfolyamra azonban sokan lemorzsolódnak, többek között azért, mert az iskola már nem tudja anyagilag támogatni, a szülőknek kell fizetni érte.

A többi iskolában szakkör formájában tanítjuk az *Elmetornát*. A *www.elmetorna.5mp.eu* honlapon megtekinthető. Tolna megyében ebben az évben 12 iskolában indul. Két éve Baján is elkezdtük, és októbertől Törökbálinton, Budaörsön, Sopronban és Miskolcon több iskolában is, és Veszprémben oktatnak a kollégák. Az iskolák nagy része nyitottan és örömmel fogadja a kezdeményezést. Jól illeszkedik a módszer a kompetencia alapú oktatáshoz, valamint a nem szakrendszerű oktatáshoz. Egyre több iskola keres bennünket azzal, hogy ajánljunk nekik játékokat az órákra. Mivel a játékok nem voltak beszerezhetők a városban, képességfejlesztő játékboltot is nyitottunk, Bóbita Játék- és Könyvesbolt néven: *www.bobitabolt.5mp.eu.*

A módszerről néhány gondolat: Négy évre dolgoztam ki egyelőre a tematikát. A játékok

tanításánál figyelembe vettem a gyerekek életkori sajátosságait. Elsőként olyan játékokat tanulunk, amit könnyen meg tudnak tanulni. A játékok egy része egyedül játszható kirakó játék, egy másik része egyedül és ketten közösen is játszható. Az együtt munkálkodás nehezen megy a gyerekeknek, nehezebben, mint egymás ellen játszani. A harmadik csoportba tartoznak a ketten egymás ellen játszható játékok. A negyedik csoportba azok, ahol kettőnél többen játszunk. Mivel az a tapasztalatom, hogy a mai gyerekek alig tudnak játszani, beiktattunk önismereti játékokat és nem táblás játékokat is, mint pl. a gubancolás vagy a logi-sztori.

Egyedül játszható játékokkal kezdünk, hogy erősítsük az önbizalmat. A páros játékoknál is sokszor játszunk csapatban vagy párban, hogy csökkentsük a kudarcélményt a veszteseknél. Fokozatosan tanulnak meg a gyerekek nyerni és veszíteni. Kicsikkel olyan játékot is játszunk, ahol vagy mindenki nyer vagy mindenki veszít.

Első évben húsz játékot ismernek meg a gyerekek, 3–4 óra után tartunk összefoglalást. A cél, megismerni az alapjátékokat. Különböző lépésszabályú játékokat tanulnak. Első évben még nem tanulunk stratégiákat, csak helyzeteket elemzünk, hogyan kellene lépni?

Második évfolyamon tíz új és tíz ismétlő játékot tanulunk. Az ismétlő játékoknak a stratégiáját is megtanuljuk, az újaknak még nem, hadd jöjjenek rá maguktól. Megtanulunk saját játékszabályt is kitalálni. Sok az olyan játék, amit a gyerekek otthon maguk is el tudnak készíteni. A papíron játszható játékokból mindig szeretnek haza vinni néhányat.

Mivel a játékok nagyon különbözőek, sok képességterületet fejlesztenek. Probléma megoldó gondolkodás, logika, stratégiai gondolkodás, matematikai gondolkodás, térlátás, kommunikáció, szövegértés, kreativitás, lényeglátás, előretervezés, és sorolhatnám. A játék türelemre, önuralomra, toleranciára nevel. Megértik a gyerekek, hogy fontosak a szabályok, és azok betartása. Mivel tapasztalati úton tanulnak a gyerekek, nagyon eredményes a módszer. A tanult stratégiákat jól tudják alkalmazni majd a mindennapi életben is, mert erre példákat is adunk nekik. A szabadidő hasznos eltöltése sem okoz nekik gondot. Sajnos a számítógépfüggő gyermekeket nagyon nehéz bevonni, mert ott több ingert kapnak. De aki még a számítógépes játékok előtt találkozik a társas játékokkal, az várhatóan nem lesz függő.

A nyári szünetben napközis jellegű játéktáborokat szervezünk, amire egyre nagyobb az igény.

Monostori Mária

Bartos Ildikó Meghívó rovatunkban szereplő kiállításának meghívója:

Gratulálunk

Gratulálunk Társaságunk kitüntetett tagjainak!

Március 15-e alkalmából Dr. Hiller István oktatási és kulturális miniszter a Magyar Köztársaság elnöke megbízásából, kimagasló színvonalú munkája elismeréseként a *Magyar Köztársasági Érdemrend* **l***ovagkeresztje* kitüntetést adta át Dr. Trencsényi Lászlónak, a Magyar Pedagógiai Társaság ügyvezető elnökének, az ELTE tanszékvezető egyetemi docensének.

Szeptember 17-én az IPOSZ nemzetközi konferenciáján Szűcs György, a szövetség elnöke F. Tóth Máriának, az OKM Közművelődési Főosztály vezető főtanácsosának a szakmai utánpótlás képzésében, nevelésében hosszú időn át kifejtett kiemelkedően eredményes és példaértékű tevékenysége elismeréséül az IPOSZ legmagasabb kitüntetését, a *Magyar Kézművességért Díjat* adta át.

Augusztus 20., államalapító Szent István király ünnepe alkalmából az Oktatási és Kulturális miniszter a Magyar Köztáraság elnöke megbízásából kimagasló színvonalú tevékenységéért a *Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje* kitüntetést adta át Winkler Mártának**,** a XII. kerületi Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál gimnázium Kincskereső Tagiskolája pedagógiai vezetőjének.

A Magyar Köztársaság Elnök megbízásából az Oktatási és Kulturális Miniszter kimagasló színvonalú szakmai munkájáért *a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt* kitüntetést adta át dr. Györgyi Erzsébetnek**,** a Néprajzi Múzeum nyugalmazott főtanácsosának, főmuzeológusnak, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság (soros) elnökének.

Dr. Hiller István Lövéteiné Kapitány Orsolyának, a Somogy megyei Múzeumok igazgatósága osztályvezetőjének – aki jelentős teljesítményével szakterülete fejlődését és előrehaladását szolgálta – *Móra Ferenc díjat* adományozott.

Levélhullás

Babagyűjteményem felajánlása

Felhívás Önkormányzatok, városvezetők, múzeumok, művelődési házak részére

A *http://www.judytland.gportal.hu/* weblapon Barbie baba gyűjteményemet – mely közel 1000 darabból és a hozzá tartozó számos kellékből, kiegészítőből, bútorból, járművekből áll – szeretném bemutatni mindenkinek, akit érdekel. Jelenlegi gyűjteményemnek, a gyűjteményem tárgyaiból alkotott életképeknek kb. a kisebbik fele látható még csak itt (a teljesség igénye nélkül), de folyamatosan töltöm fel a képeket, ahogy az időm engedi. Talán ebből látszik, hogy milyen jellegű kiállítást szeretnék.

Teljes babagyűjteményemet a kellékekkel együtt *elajándékoznám* annak a településnek, vagy városnak, amely állandó kiállítási lehetőséget nyújt, vagy *letétbe helyezném* ott, ahol hosszú távú (minimum húsz évi) kiállítási lehetőséget ajánlanának fel. Elérhetőségeim: e-mail: *minoseg@monornet.hu*, telefon: 0620/492–9482, 0629/418–738.

Nemzetközi világposta

Kérésemet bemutatkozással kezdem, hiszen új kutatója vagyok a témának, melybe véletlenül belecsöppentem. Oravec Éva vagyok és 2009 januárjától a Gödöllői Városi Múzeumban dolgozom, ahol a helyi polgári családok életmódját kutatva jutottam el a XX. század eleji (polgári) mulatságokhoz, az ezekhez kapcsolódó társasági játékokhoz, ugyanis ekkor a népünnepélyekhez, polgári bálokhoz, táncmulatságokhoz – szabadtériekhez és teremben megrendezettekhez egyaránt –

szinte mindig szerveztek játékokat is a résztvevő ifjúság részére.

E játékok kutatása azonban nehézségekbe ütközik, hiszen a korabeli újságokban ugyan beszámolnak a bálok sikerességéről, azonban mindössze az egyes játékok nevét említik, az azonban nem derül ki, hogyan is játszották őket. Ezek között szerepelt a nemzetközi világposta, világposta is, mellyel elindult ez irányú érdeklődésem. Erről azóta mindössze annyit sikerült kiderítenem, hogy az 1880-as évek közepén kezdett elterjedni a tánc és egyéb mulatságokon, majd gyorsan népszerűvé vált és ezután minden valamirevaló mulatságon megrendezték. Egy gödöllői újságban, 1906 júliusában egy virágcsatával egybekötött népünnepélyt harangoztak be, melynek programját is ismertették. A vetélkedők és egyéb játékok között itt is szerepelt a világposta, majd a végén megjegyezték, hogy a legtöbb levelezőlapot kapó hölgy értékes ajándékban részesül. Valamint az interneten is találtam egy-két világposta-levelezőlapot, melyet ehhez a játékhoz készítettek. A játék szabályairól azonban egyebet nem sikerült megtalálnom.

A bálokon előforduló játékok meglehetősen változatosak voltak és szabályaik ismerete elengedhetetlen volt a fiatalok körében, hiszen a játék menetét nem volt illendő megakasztani. A XIX–XX. század fordulójának társasági útmutatóiban ismertetett közösségi játékok között azonban nem minden esetben találtam meg ezeknek a leírását, ismertetését. A fent említett népünnepélyen többek között a következő programok fordultak elő: fazéktörés, póznamászás, lepényevés (verseny), zsákfutás, világposta, de más alkalmakkor sor került narancsgurításra, szépségversenyre és lottóra, tombolára is, melyek akkori szabályai valószínűleg nem egyeznek a ma ismertekkel.

Mindezek után azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulok Önökhöz, hogy, ha bármit hozzá tudnak fűzni a XIX–XX. század fordulójának, illetve a XX. század első évtizedeinek teremben, vagy szabadtéren megrendezett báljaihoz kapcsolódó társasági játékokhoz, azok szabályaihoz, legyen szó a fent említettekről, vagy más népszerű játékokról, valamilyen emlékük, ismeretük van az ilyen bálokról, lefolyásukról, kérem, keressenek meg. E kutatást jelenleg egy tanulmány elkészítéséhez végzem, melyben a fent vázolt témával kívánok foglalkozni, valamint a későbbiekben az összegyűjtött adatok esetleg a doktori disszertációm alapját fogják képezni, ezért szívesen fogadok minden információt, amelylyel munkámat segítik! Segítségüket előre köszöni:

Oravec Éva történész-muzeológus
Gödöllői Városi Múzeum
gmuzeum.g@gmail.com, 28/419–068

Az UNICEF babakészítésről kedves levél érkezett Paray Júlia Gyöngyitől:

Szeretném megkérdezni, hogy lesz-e megint Róza program? Örömmel venném, ha igen.

… Sokat gondolok rátok. Nekem a babázás nagyon sok erőt és szeretetet adott. … Most már van időm babázni is. Győrben volt egy felhívás. Készítsünk babát az UNICEF részére. Ezzel segítenénk a rászoruló gyerekeket, és óvodákat. A befolyt pénzt ugyanis óvodáknak ajánlanák fel.

Mi, győriek tizenketten készítettünk aranyos 40–50 cm-es babákat. Küldök képet az én babámról. A baba neve Gyöngyvirág. A többi babácskák is nagyon aranyosak lettek. Mindenki olyan lelkesen és nagy szeretettel készítette őket. Remélem majd a gyerekek is örülnek neki, és szeretni fogják őket. Bízom benne, hogy kapunk majd visszaigazolást róla, hogy hová kerültek a babácskák.

Nagy szeretettel üdvözöllek Győrből:

Gyöngyi

Tagdíj

A társasági tagdíj évi 1000,– Ft, nyugdíjasoknak, diákoknak, munkanélkülieknek 500.– Ft, jogi személyeknek, közösségeknek 2000,– Ft. Tagtársaink a befizetett tagdíj fejében kapják a Forgót is! Alapszabályunk értelmében a tagdíj befizetése az első negyedévben esedékes.

Több évi tagdíjhátralékos tagjaink jelen Forgót nem kapják már.

Ha OTP-fiókban adják fel, megtakarítják a postáról a bankba utalás költségét a Társaságnak.

Kérjük, aki teheti, túlfizetéssel járuljon hozzá a Társaság működési költségeihez, esetleg egy általa megválasztott céljához, amelyet módjában áll megszabni. Hálásan köszönjük a szép számú túlfizetést., életmentő volt.

A tagdíjfizetést KISSNÉ SZTRAKA ANNAMÁRIA tartja nyilván, információért, csekkért forduljanak hozzá bizalommal. Kérjük, mellőzzék a rózsaszín postautalvánnyal küldést, legyenek szívesek jelezni, ha csekkre van szükségük, küldjük!

Személyi jövedelemadó 1%-a

Köszönjük a 101.554 Ft-ot, amelyet Tagjaink a személyi jövedelemadójuk 1 %-ából a Társaságnak juttattak. Pályázati kötelező önrész céljára fordítjuk.

Felhívjuk a figyelmet elérhetőségeink változására e lap alján.

Tisztelt Szerzőink, elnézést érünk a nagy híranyag miatt terjedelmesebb írásaik későbbi megjelentetéséért.

Cím, elérhetőség

Kérjük Tagtársainkat, hogy küldjenek e-mailt aktuális e-mail címükről a Társaságnak: *gyorgyie36@t-online.hu*, hogy a jövőben ide küldhessük a *Forgót*. Köszönjük, aki már jelentkezett, jelen *Forgónk* részben már e-mailes címekre érkezik.

Kérjük Tagtársainkat, hogy esetleges címváltozásukat a Forgó eredményes kézbesítése érdekében szíveskedjenek személyesen, levelezőlapon, telefonon, faxon vagy e-mailben közölni.

Várjuk írásaikat, híreiket

A *Forgó* következő lapzárta **december 10.**

Kérjük írásaikat, valamint a meghívókat, programértesítőket, tájékoztatásokat rendezvényekről, játékos eseményekről, lehetőleg jó előre, hogy minél több előzetes hírt olvashassanak a *Forgóban*. A beérkező híreket rövidesen elhelyezzük a

http://www.kamjt.hu

honlapon is. A *Forgóba* rövid írásokat várunk, a terjedelmesebb gazdagon illusztrált cikkeket honlapunkon tudjuk elhelyezni.

A Forgóba szánt írásaikat lemezen vagy e-mailhez csatolt fájlban, rich text (rtf) formátumban szíveskedjenek küldeni a *gyorgyie36@t-online.hu* címre.

Keressék fel honlapunkat, amelyen rövidesen friss összeállítást láthatnak aktuális eseményekről, kiállításokról, rendezvényekről és a múltbeliek adatait, anyagait is megtalálják. A honlapon megjelentetésre szánt híreket, cikkeket juttassák el a *kamjt@netcity.hu* címre is! Saját honlapjuk címét is ide küldjék, ha megjelentetnék!

Köszönet Támogatóinknak:

a Nemzeti Civil Alapprogramnak, az Oktatási és Kulturális Minisztériumnak,
Óbuda–Békásmegyer Önkormányzatának, a Nemzeti Kulturális Alapnak,
a Művészeti és Szabadművelődési Alapítványnak,
a Fővárosi Önkormányzat Esélyegyenlőségi, Foglalkoztatáspolitikai és Kisebbségi Bizottságának,
DR. SOMI ILDIKÓ orr-fül-gége szakorvosnak, KISS LÁSZLÓNAK (Budapest) és az ALK-T Bt-nek (Sashalom).

***Forgó*, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság (KÁMJT) lapja.**
ISSN 1586–1570. Megjelenik negyedévente.
Felelős kiadó: a Társaság soros elnöke; felelős szerkesztő: DR. GYÖRGYI ERZSÉBET.
Címünk**:** változás alatt, ideiglenesen dr. Györgyi Erzsébet, 1024 Bp. Buday László utca 7.
Ideiglenes e-mail: *gyorgyie36@t-online.hu*, honlap: ***http://www.kamjt.hu***.
További kapcsolattartás: dr. Györgyi Erzsébet, telefon/fax: 1/315–6193, e-mail: *gyorgyie36@t-online.hu.*
KISSNÉ SZTRAKA ANNAMÁRIA, telefon: 1/246–0107, e-mail: *kamjt@netcity.hu, amsztraka@netcity.hu.*
Bankszámlaszámunk: 11702036–20657972, adószámunk: 19039224–1–41.
Ötleteket, javaslatokat szívesen fogadunk!